

אקורד • אֶכּוֹרְד • aChord

פסיכולוגיה חברתית: עֵלֶם הַנֶּפֶס הַאֲجֵמָעִי לַתְּגִייר הַאֲجֵמָעִי
לשינוי חברתי: Social Psychology for Social Change

האוניברסיטה העברית בירושלים
THE HEBREW UNIVERSITY OF JERUSALEM
الجامعة العبرية في اورشليم القدس

יחסי יהודים-ערבים אחרי ההסלמה

צוות המחקר

יארָא נאסר | לי אלדר | טל אוריאן הראל | ד"ר יוסי חסון

אוגוסט 2021

דגימה אינטרנטית, תקופת הרצה : 13-22.7.2021

מדגם ערבי (N=500)

מגדר:	דת:
31.6% גברים	71% מוסלמי
67.8% נשים	19.2% נוצרי
	9.2% דרוזי

גיל:	רמת דתיות:
46.4% - 18-29	אתאיסט - 2.6%
29.4% - 30-39	חילוני - 23.6%
13.8% - 40-49	מסורתית - 43.2%
7.4% - 50-59	דתי - 29.8%
2.8% - 60-69	דתי אדוק/ חרדי - 0.8%
0.2% - 70-85	

אזור מגורים:

ערים מעורבות (ירושלים, מעלות, תרשיחא, נצרת עילית, נוף הגליל, לוד, תל אביב - יפו, רמלה, חיפה, עכו) - 20.6%

ערים לא מעורבות - 79.4%

סטטוס תעסוקתי:

שכיר - 46%

עצמאי - 6%

סטודנט - 20%

מובטל - 15%

אחר - 13%

מדגם יהודי (N=502)

מגדר:	נטייה פוליטית:
48.8% - גברים	61.8% - ימין
50.8% - נשים	23.5% - מרכז
	14.8% - שמאל

גיל:	רמת דתיות:
29.3% - 18-29	אתאיסט - 6.8%
22.1% - 30-39	חילוני - 36.1%
17.5% - 40-49	מסורתית - 36.1%
17.1% - 50-59	דתי - 11.0%
12.5% - 60-69	דתי אדוק/ חרדי - 10.2%
1.4% - 70-85	

אזור מגורים:

ערים מעורבות (ירושלים, מעלות, תרשיחא, נצרת עילית, נוף הגליל, לוד, תל אביב - יפו, רמלה, חיפה, עכו) - 22.9%

ערים לא מעורבות - 77.1%

סטטוס תעסוקתי:

שכיר - 68%

עצמאי - 7%

סטודנט - 9%

מובטל - 6%

אחר - 10%

לערבים יש יותר רגשות חיוביים כלפי יהודים, ובערים מעורבות אפילו יותר.

באופן כללי, ערבים בהשוואה ליהודים מביעים יותר מוטיבציה לקרבה (מעוניינים ללמוד/לעבוד/לגור בקרבת ולהיות חברים של יהודים), יותר אמפתיה, פחות כעס, פחות פחד, ופחות שנאה כלפי יהודים.

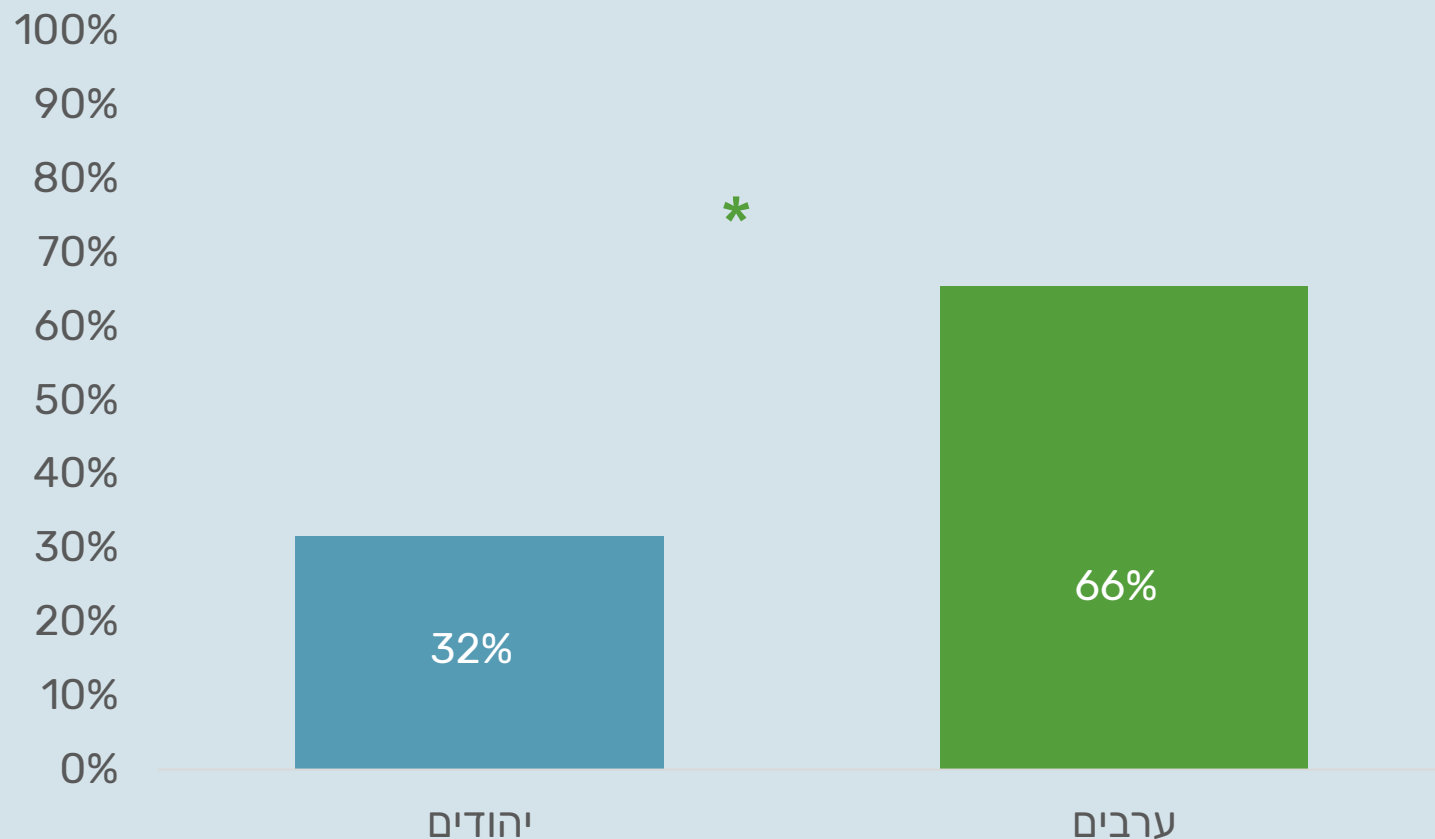
ערבים שגרים בערים מעורבות מביעים יותר מוטיבציה לקרבה, יותר אמפתיה, פחות שנאה ופחות פחד בהשוואה לערבים שגרים בערים לא מעורבות. לעומת זאת, אין הבדל משמעותי בין **יהודים** שגרים בערים מעורבות לבין אלה שגרים בערים לא מעורבות.

מוטיבציה לקרבה

❖ באיזה מידה אתה מעוניין להיות בקרבת יהודים/ערבים [הקבוצה השנייה]?

אחוז האנשים שמעוניינים בקרבה עם הצד השני

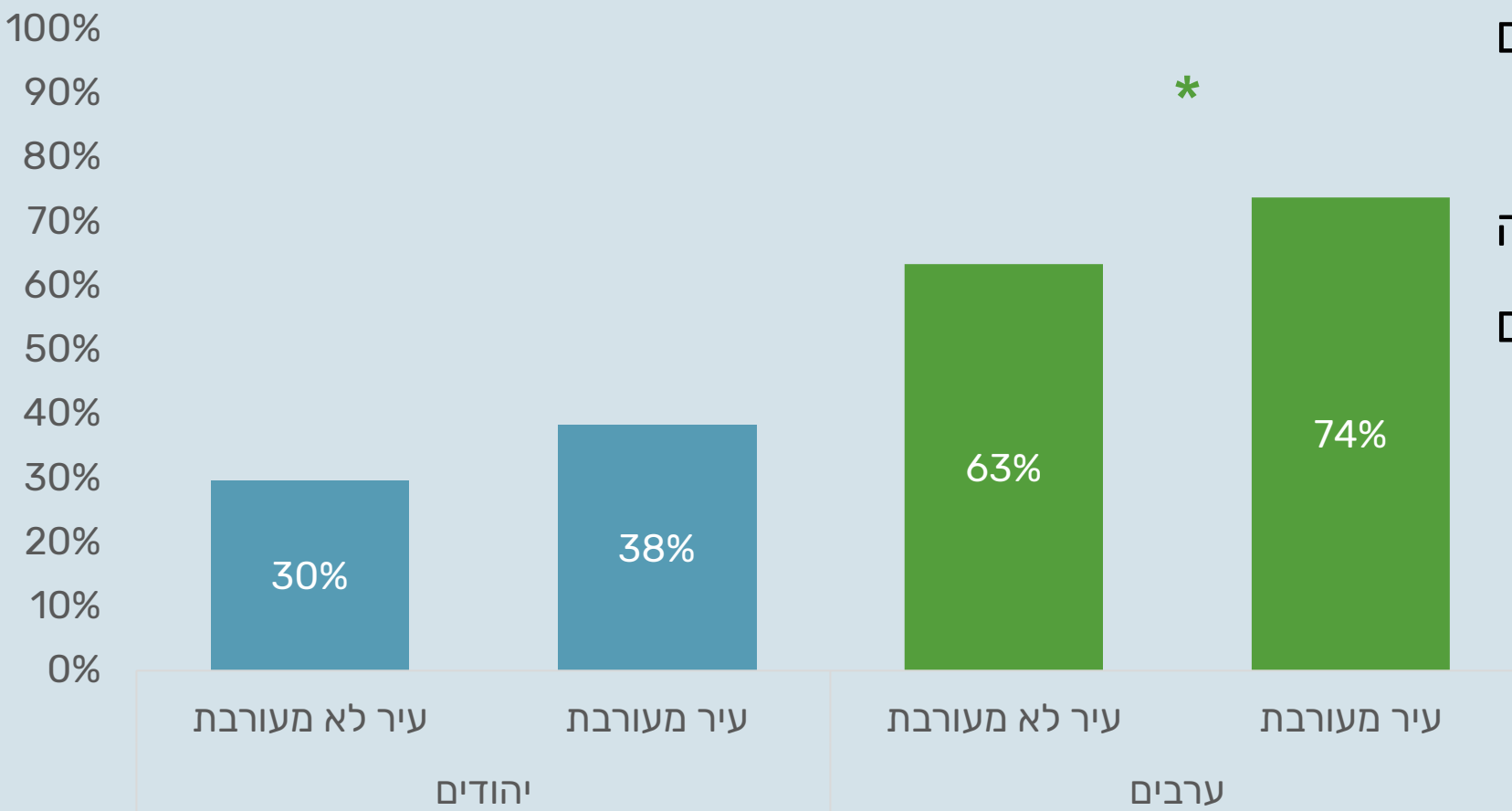
- כ- 32% **מהיהודים** מביעים מוטיבציה גבוהה לקרבה לערבים.
- כ- 66% **מהערבים** מביעים מוטיבציה גבוהה לקרבה ליהודים.

* = הבדל מובהק סטטיסטית; מידת מוטיבציה לקרבה נמדדה על סקאלה שנעה מ 1-6 והאחוז המוצג כולל מי שענה מ 4 ומעלה.

ערבים, ובייחוד אלה שגרים בערים מעורבות, מביעים יותר מוטיבציה לקרבה ליהודים.

אחוז האנשים שמעוניינים בקרבה עם הצד השני

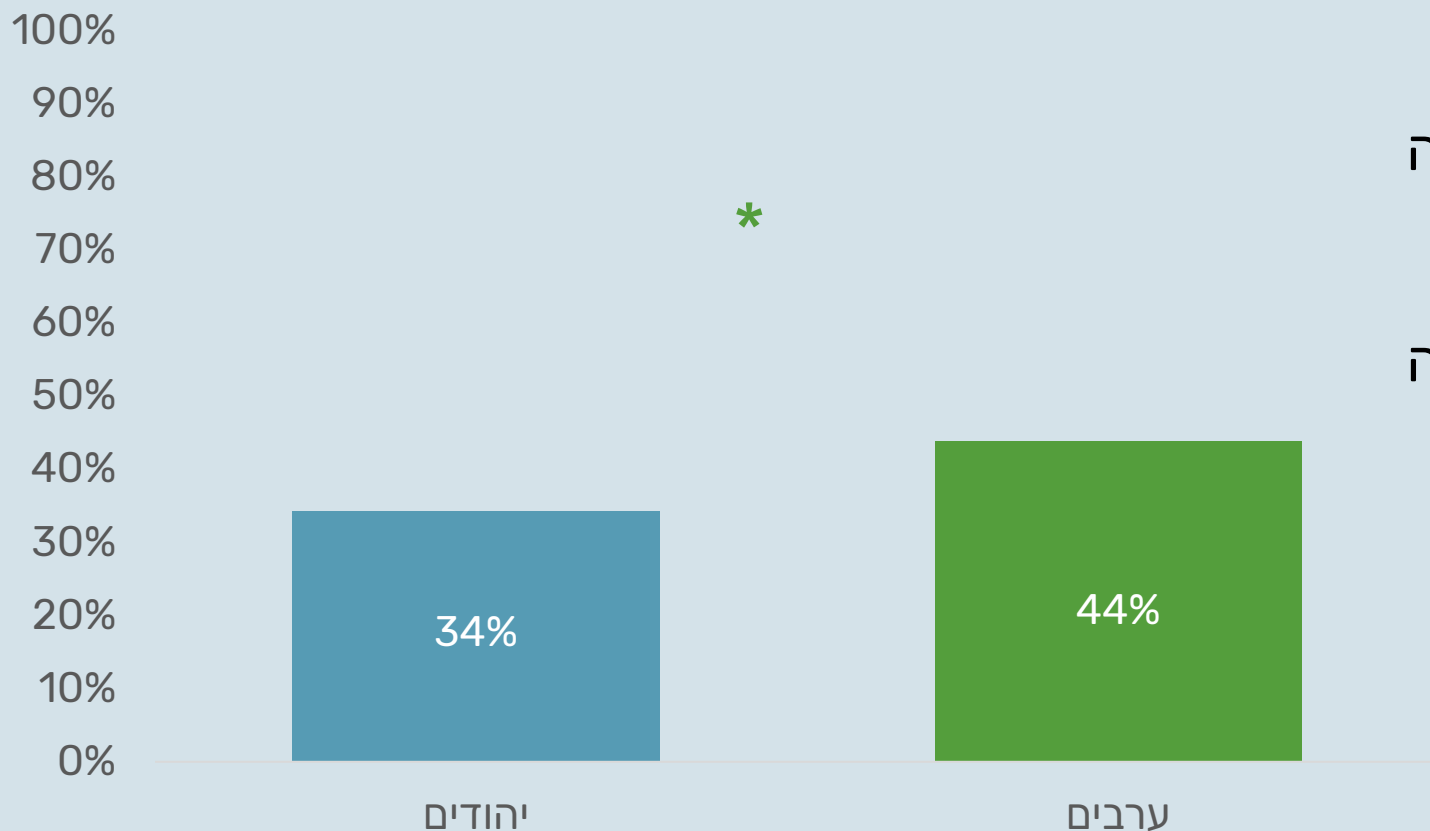

- **ערבים** בערים מעורבות מביעים עוד יותר מוטיבציה לקרבה מאשר ערבים בערים לא מעורבות.
- בקרב **יהודים**, אין הבדל בין אלה שגרים בערים מעורבות לאלה שגרים בערים לא מעורבות.

❖ באיזה מידה אתה מרגיש אמפתיה כלפי יהודים/ערבים [הקבוצה השנייה]?

אחוז האנשים שמרגישים אמפתיה כלפי הצד השני

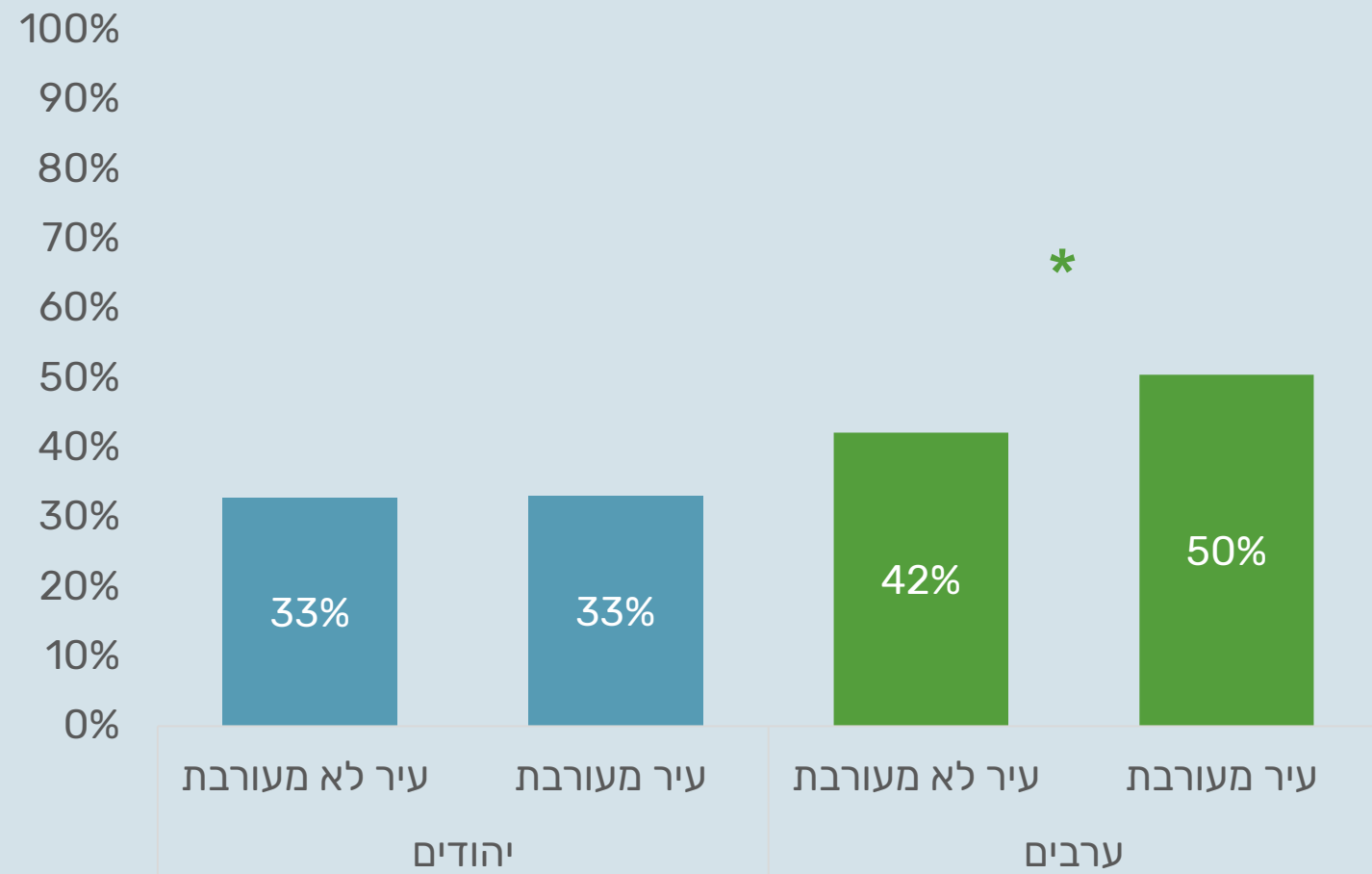
- כ- 34% **מהיהודים** מרגישים אמפתיה גבוהה כלפי ערבים.
- כ- 44% **מהערבים** מרגישים אמפתיה גבוהה כלפי יהודים.

* = הבדל מובהק סטטיסטית; מידת האמפתיה נמדדה על סקאלה שנעה מ 1-6 והאחוז המוצג כולל מי שענה מ 4 ומעלה.

ערבים, ובייחוד אלה שגרים בערים מעורבות, מרגישים יותר אמפתיה כלפי היהודים.

אחוז האנשים שמרגישים אמפתיה כלפי הצד השני

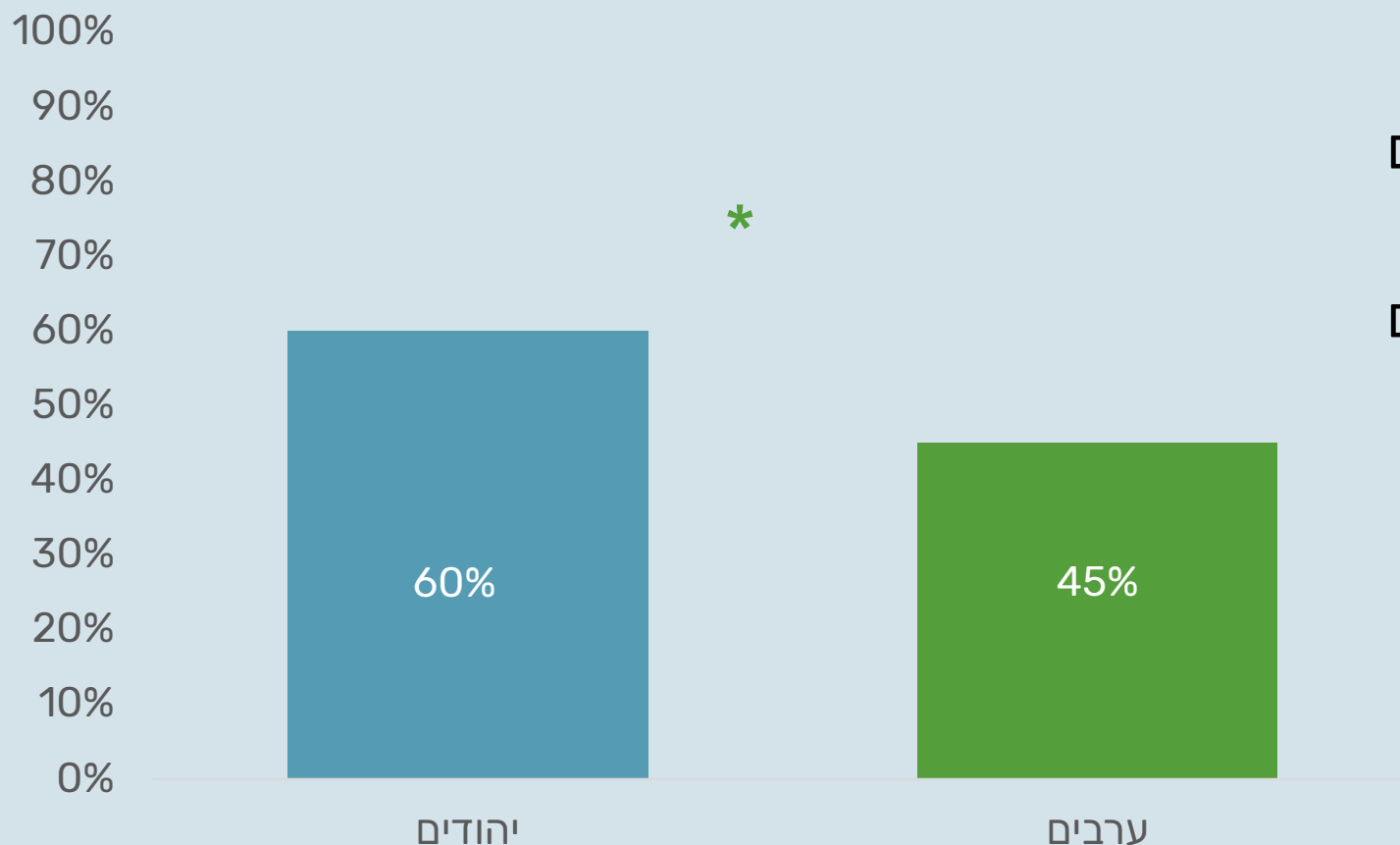
- **ערבים** שגרים בערים מעורבות מרגישים רמה גבוהה יותר של אמפתיה כלפי יהודים מאשר ערבים בערים לא מעורבות.
- בקרב **יהודים**, אין הבדל ברמת האמפתיה כלפי ערבים בין אלה שגרים בערים מעורבות לבין אלה שלא.

* = הבדל מובהק סטטיסטית; מידת האמפתיה נמדדה על סקאלה שנעה מ 1-6 והאחוז המוצג כולל מי שענה מ 4 ומעלה.

❖ באיזה מידה אתה מרגיש כעס כלפי יהודים/ערבים [הקבוצה השנייה]?

אחוז האנשים שכועסים על הצד השני

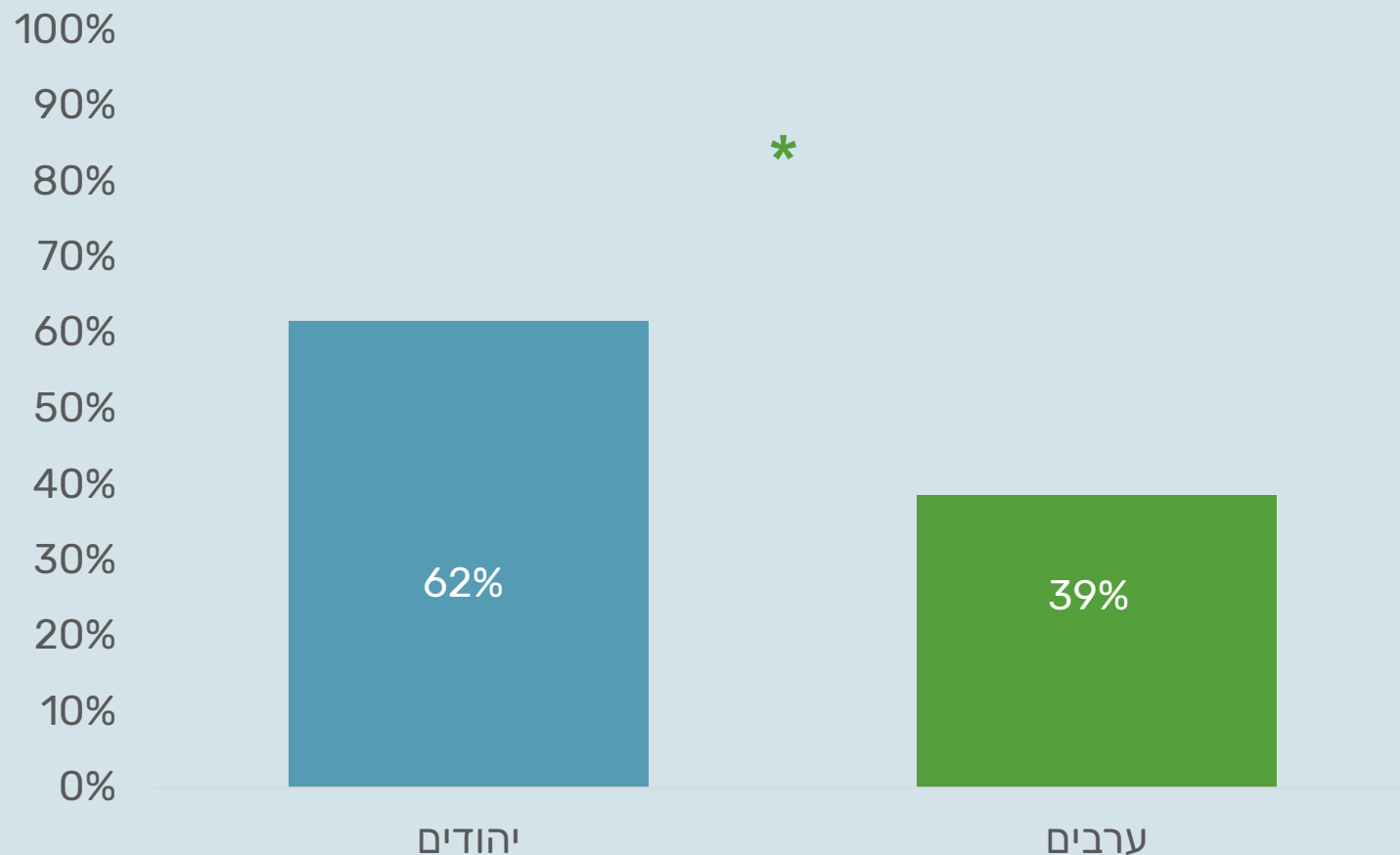
- 60% **מהיהודים** כועסים על ערבים במידה גבוהה.
- 45% **מהערבים** כועסים על יהודים במידה גבוהה.

* = הבדל מובהק סטטיסטית; מידת הכעס נמדדה על סקאלה שנעה מ 1-6 והאחוז המוצג כולל מי שענה מ 4 ומעלה.

❖ באיזה מידה אתה מפחד מיהודים/ערבים?

אחוז האנשים שמפחדים מצד השני

- מעל 60% **מהיהודים** מפחדים מערבים במידה גבוהה.
- מעל 35% **מהערבים** מפחדים מיהודים במידה גבוהה.

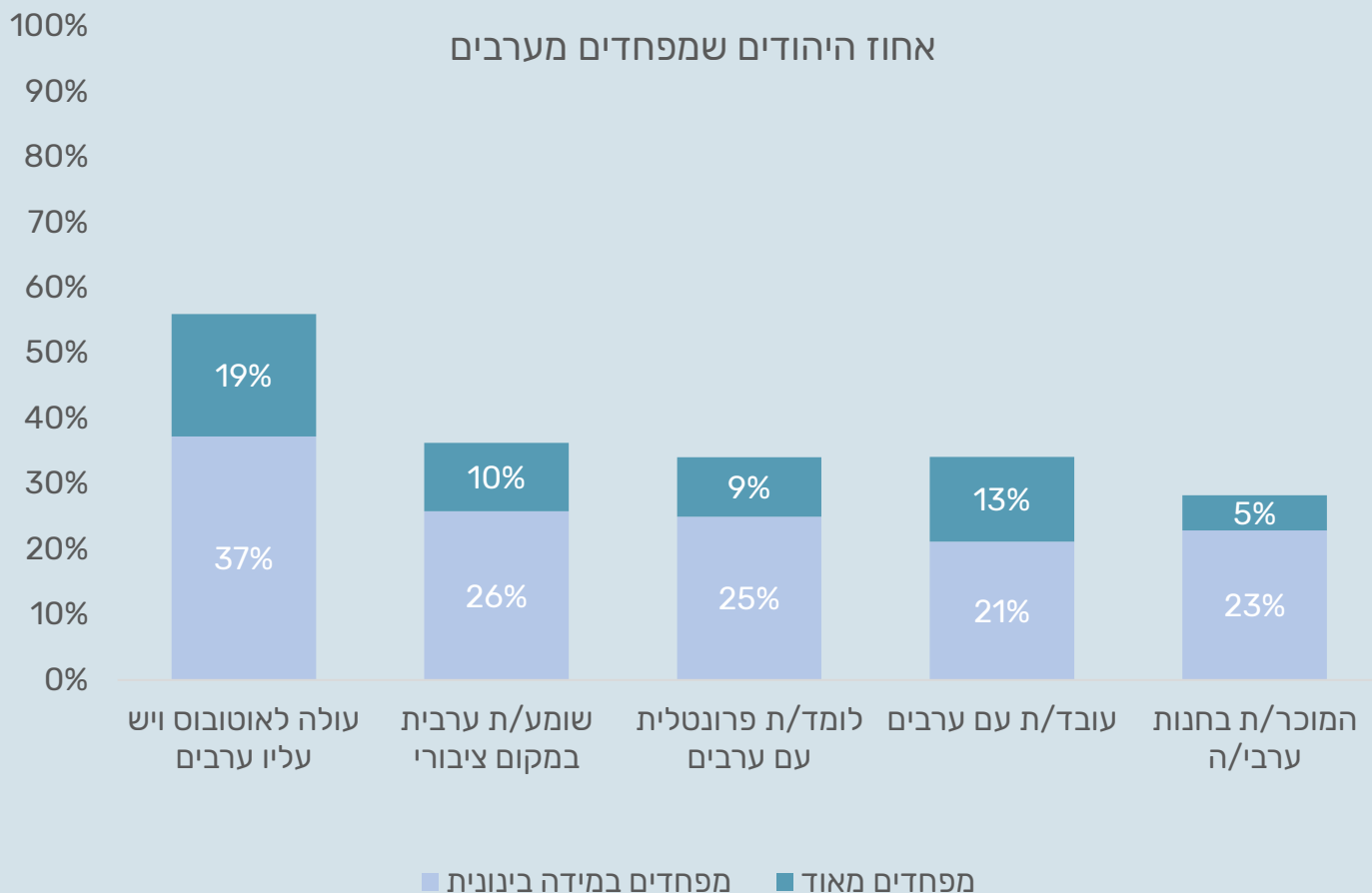
* = הבדל מובהק סטטיסטית; מידת הפחד נמדדה על סקאלה שנעה מ 1-6 והאחוז המוצג כולל מי שענה מ 4 ומעלה.

פחד של יהודים בחיי היום-יום

❖ בשאלות הבאות נבקש ממך לדמיין שאת/ה נמצא/ת בסיטואציה מסוימת. באיזו מידה לדעתך תרגיש/י פחד?

אחוז היהודים שמפחדים מערבים

- כ-56% מהיהודים מפחדים לעלות לאוטובוס ויש עליו ערבים.
- כ-36% מהיהודים מפחדים לשמוע ערבית במקום ציבורי.
- כ-34% מהיהודים מפחדים ללמוד פרונטלית עם ערבים.
- כ-34% מהיהודים מפחדים לעבוד עם ערבים.
- כ-28% מהיהודים מפחדים כשהמוכר בחנות הוא ערבי.

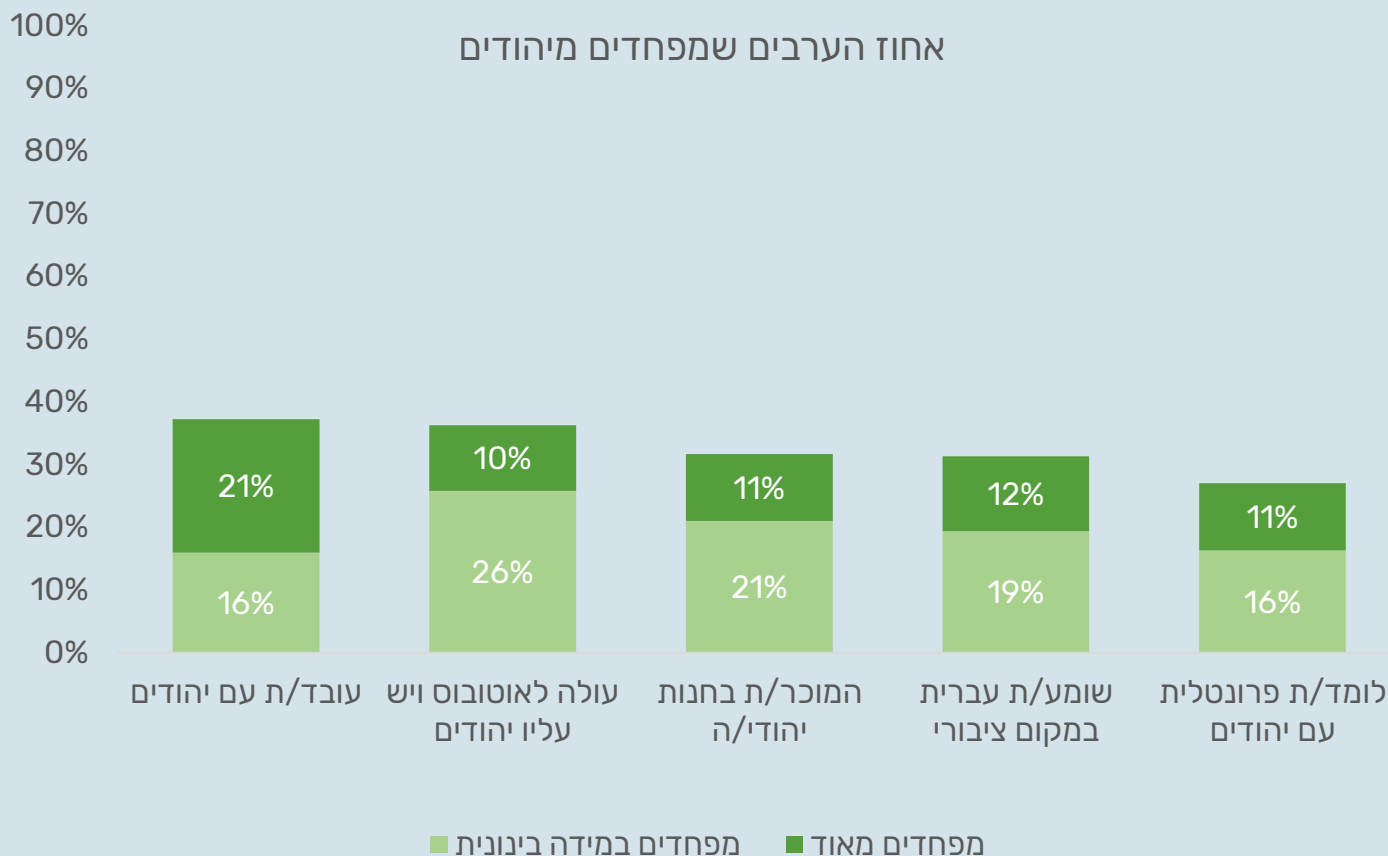
מידת הפחד נמדדה על סקאלה שנעה מ 1-6, והאחוז המוצג בקטגוריה של מפחדים במידה בינונית כולל מי שענה 3 או 4. בקטגוריה של מפחדים מאוד כולל מי שענה 5 או 6, והאחוז המוצג

פחד של ערבים בחיי היום-יום

❖ בשאלות הבאות נבקש ממך לדמיין שאת/ה נמצא/ת בסיטואציה מסוימת. באיזו מידה לדעתך תרגיש/י פחד?

אחוז הערבים שמפחדים מיהודים

- כ-37% מהערבים מפחדים לעבוד עם יהודים.
- כ-36% מהערבים מפחדים לעלות לאוטובוס ויש עליו יהודים.
- כ-32% מהערבים מפחדים כשהמוכר בחנות הוא יהודי.
- כ-31% מהערבים מפחדים לשמוע עברית במקום ציבורי.
- כ-27% מהערבים מפחדים ללמוד פרונטלית עם יהודים.

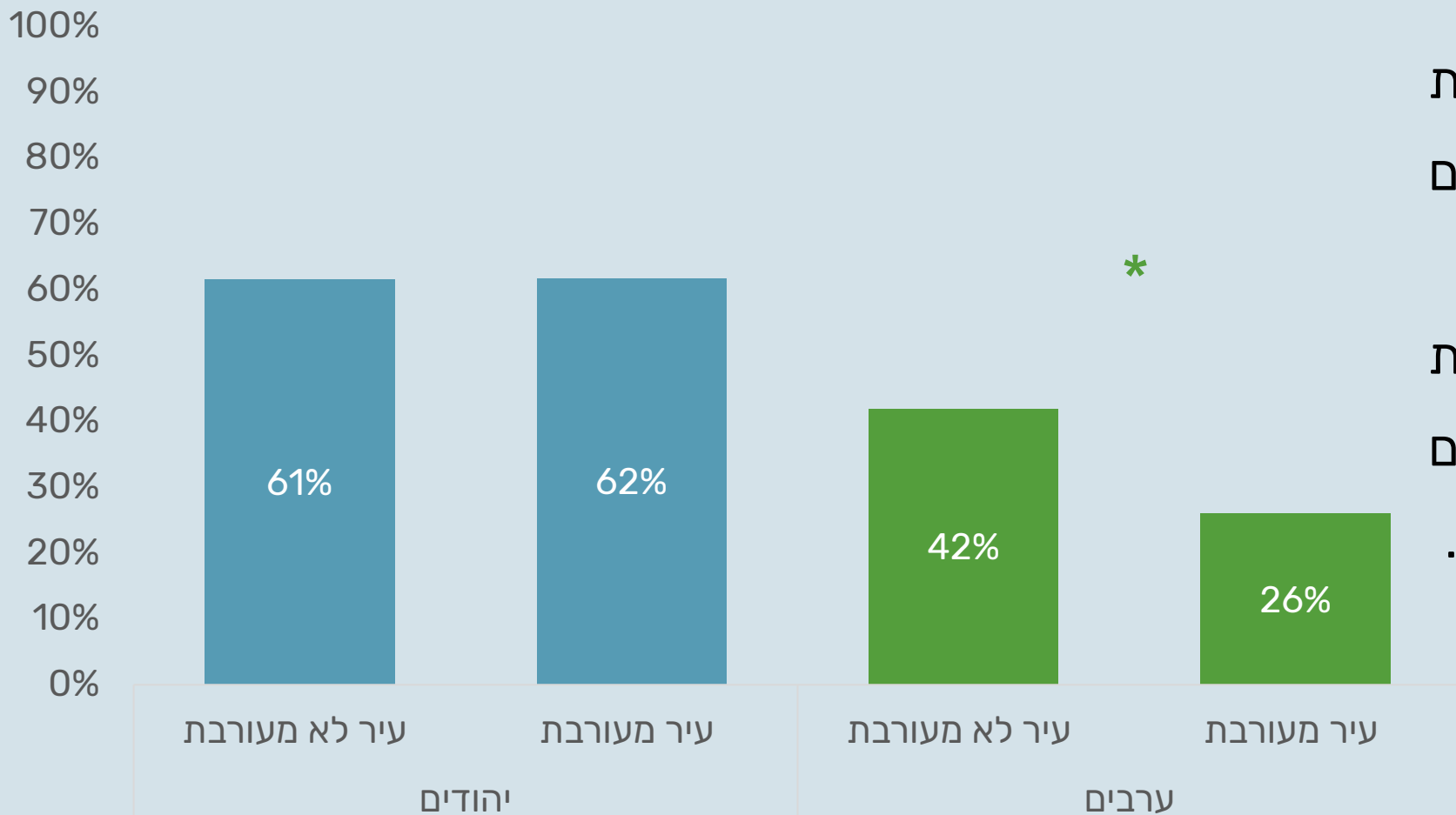
מידת הפחד נמדדה על סקאלה שנעה מ 1-6, והאחוז המוצג בקטגוריה של מפחדים מאוד כולל מי שענה 5 או 6, והאחוז המוצג בקטגוריה של מפחדים במידה בינונית כולל מי שענה 3 או 4.

ערבים, ובייחוד אלה שגרים בערים מעורבות, מפחדים פחות מיהודים.

❖ באיזה מידה אתה מפחד מיהודים/ערבים [הקבוצה השנייה]?

אחוז האנשים שמפחדים מצד השני

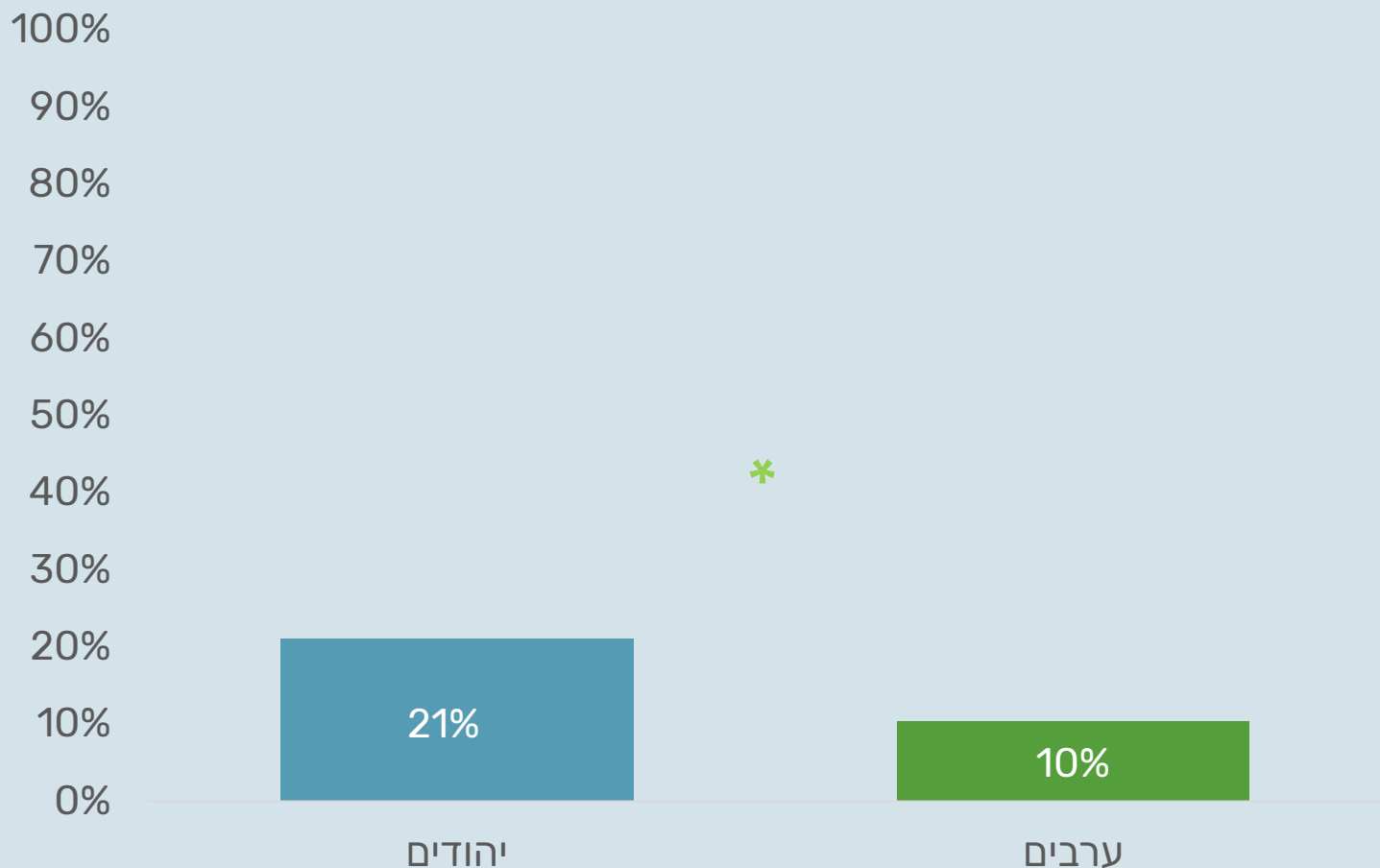
- **ערבים** שגרים בערים מעורבות מפחדים פחות מאשר ערבים בערים לא מעורבות.
- בקרב **יהודים**, אין הבדל במידת הפחד של יהודים שגרים בערים מעורבות לבין אלה שלא מערבים.

* = הבדל מובהק סטטיסטית; מידת הפחד נמדדה על סקאלה שנעה מ 1-6 והאחוז המוצג כולל מי שענה מ 4 ומעלה.

❖ באיזה מידה אתה מרגיש שנאה כלפי יהודים/ערבים [הקבוצה השנייה]?

אחוז האנשים שדיווחו על שנאה כלפי הצד השני

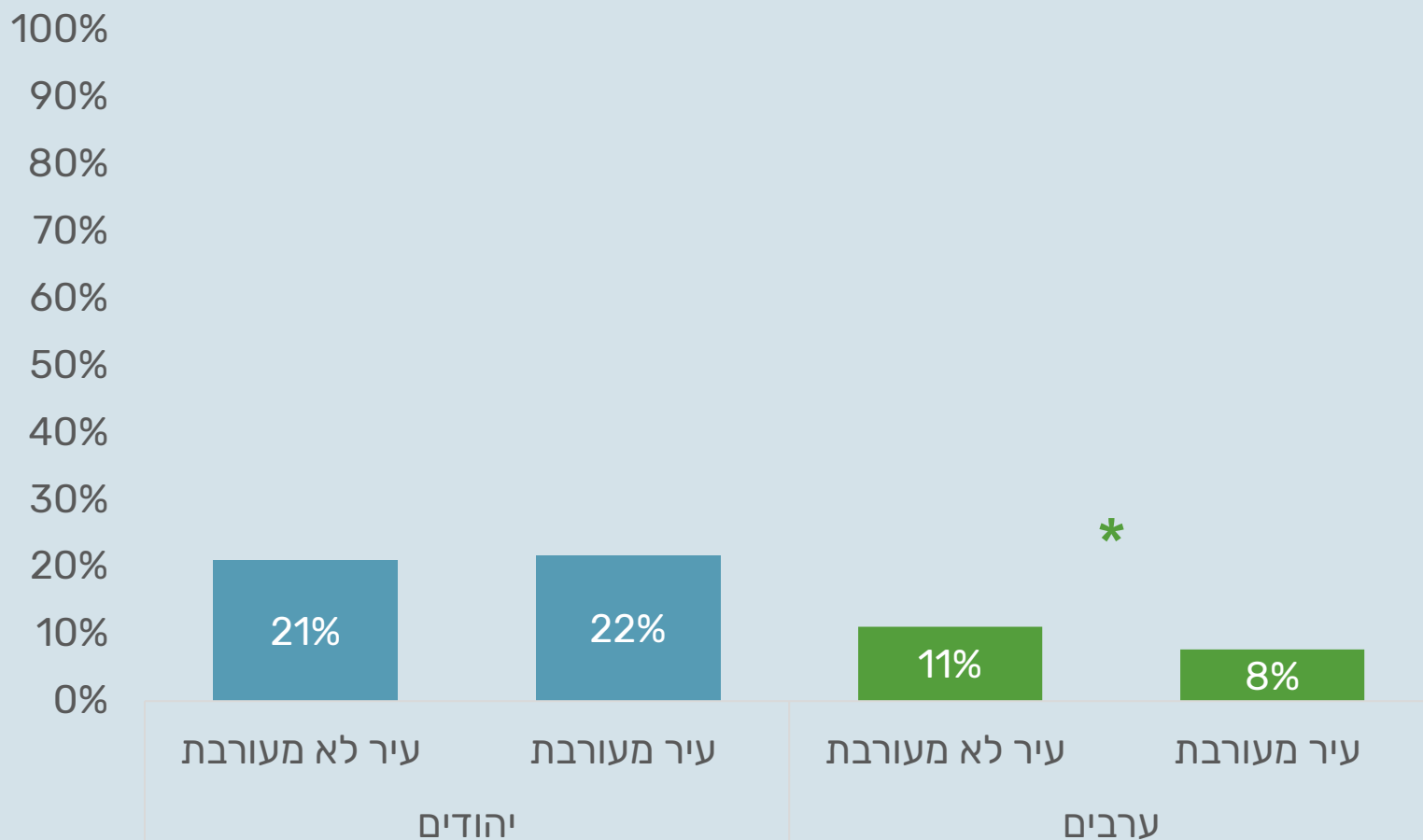
- כ- 21% **מהיהודים** דיווחו על רמת שנאה גבוהה כלפי ערבים.
- כ- 10% **מהערבים** דיווחו על רמת שנאה גבוהה כלפי יהודים.

* = הבדל מובהק סטטיסטית; מידת השנאה נמדדה על סקאלה שנעה מ 1-6 והאחוז המוצג כולל מי שענה מ 4 ומעלה.

ערבים, ובייחוד אלה שגרים בערים מעורבות, דיווחו על פחות שנאה כלפי יהודים.

אחוז האנשים שדיווחו על שנאה כלפי הצד השני

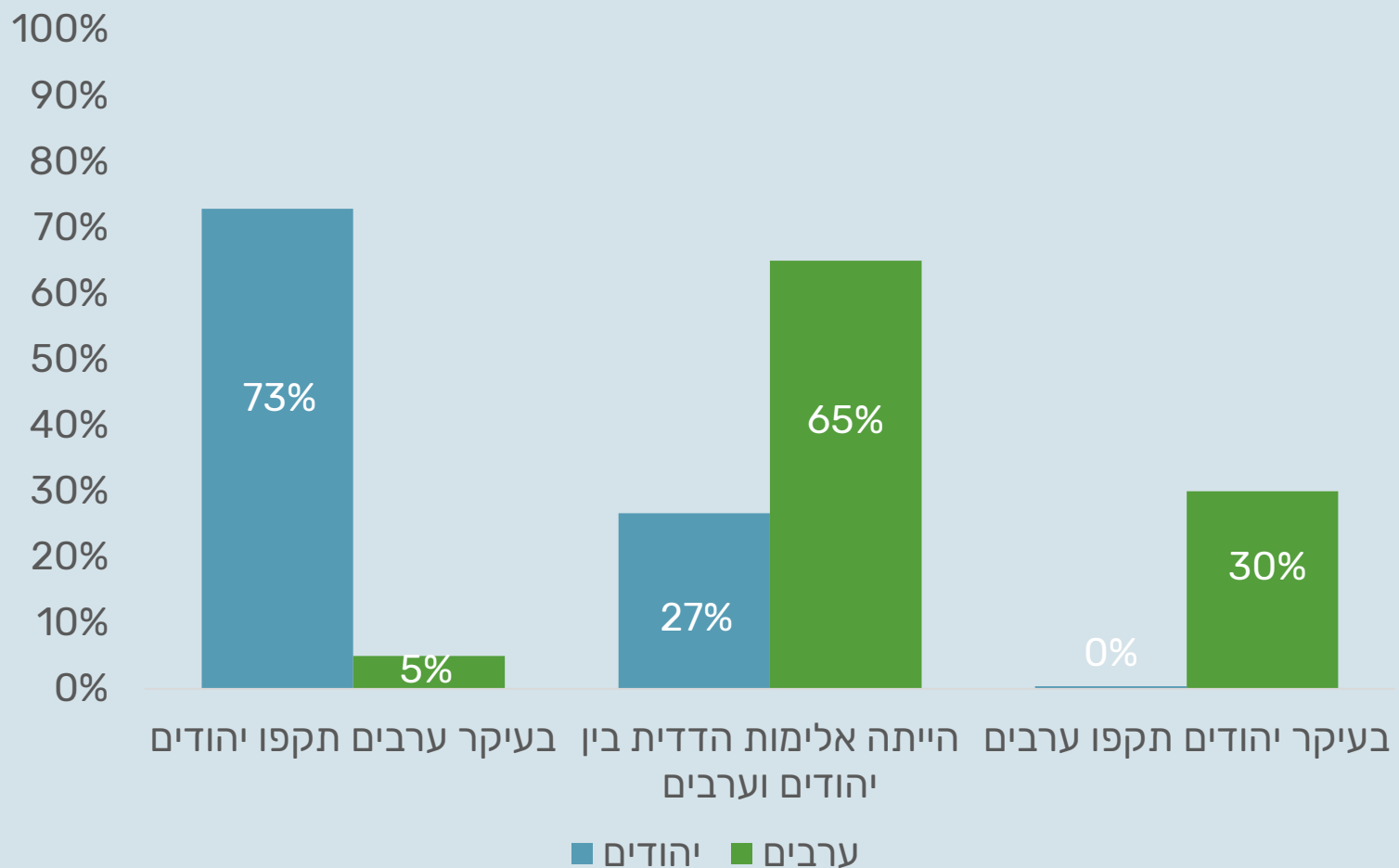

- **ערבים** שגרים בערים מעורבות דיווחו על פחות שנאה כלפי יהודים מאשר ערבים בערים לא מעורבות.
- בקרב **יהודים**, אין הבדל במידת השנאה של יהודים שגרים בערים מעורבות לבין אלה שלא מערבים.

* = הבדל מובהק סטטיסטית; מידת השנאה נמדדה על סקאלה שנעה מ 1-6 והאחוז המוצג כולל מי שענה מ 4 ומעלה.

❖ איזה מהאפשרויות הבאות מתארת בצורה המדויקת ביותר את האופן שבו אתה תופס את האירועים של מאי 2021 בין יהודים וערבים בישראל?

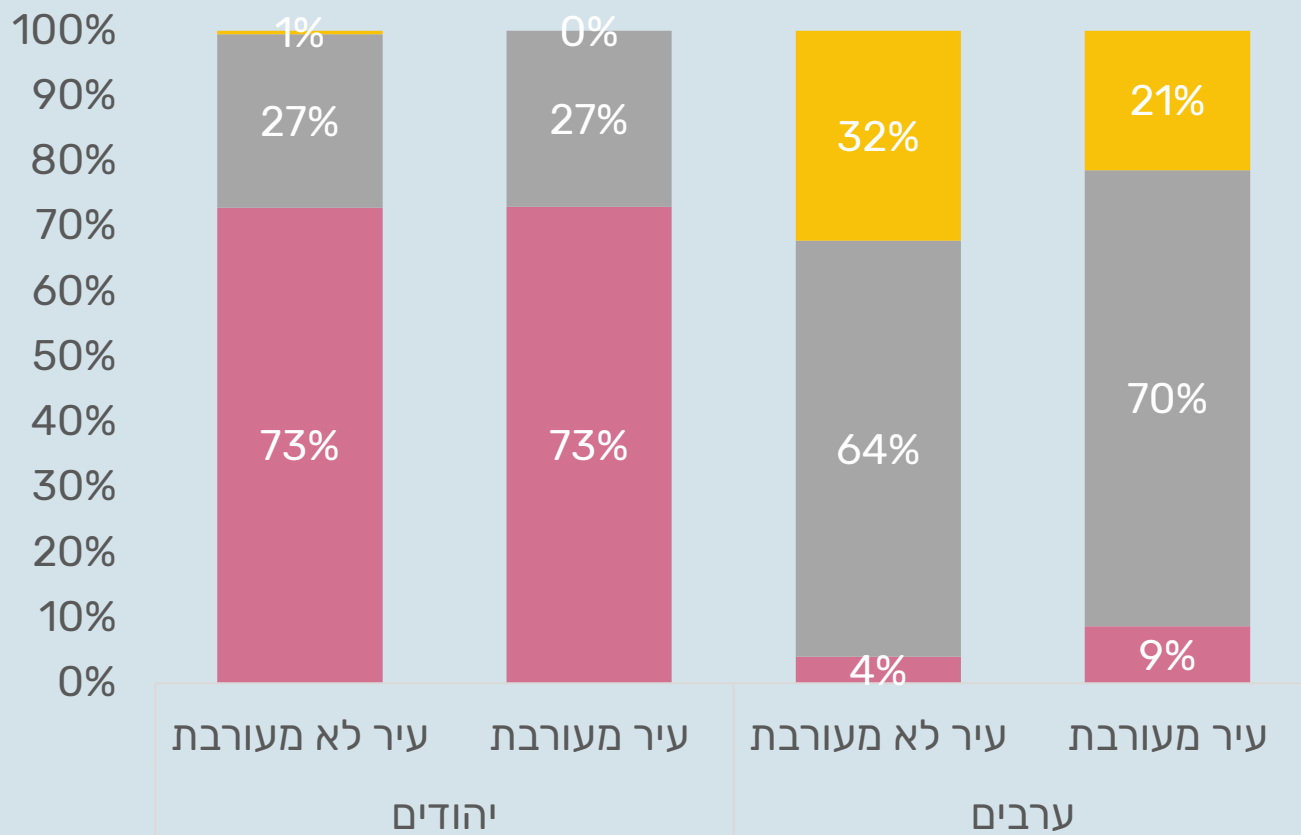

- כ-73% מהיהודים חושבים שבאירועי מאי 2021 בעיקר ערבים תקפו יהודים.
- 65% מהערבים חושבים שהאלימות בין יהודים וערבים הייתה הדדית.
- כמעט אף יהודי לא ייחס את האירועים האלימים בעיקר ליהודים, לעומת כ-5% מהערבים שחשבו שבעיקר ערבים תקפו יהודים.

תפיסת מציאות מפוצלת

❖ איזה מהאפשרויות הבאות מתארת בצורה המדויקת ביותר את האופן שבו אתה תופס את האירועים של מאי 2021 בין יהודים וערבים בישראל?

- בעיקר יהודים תקפו ערבים
- הייתה אלימות הדדית בין יהודים וערבים
- בעיקר ערבים תקפו יהודים

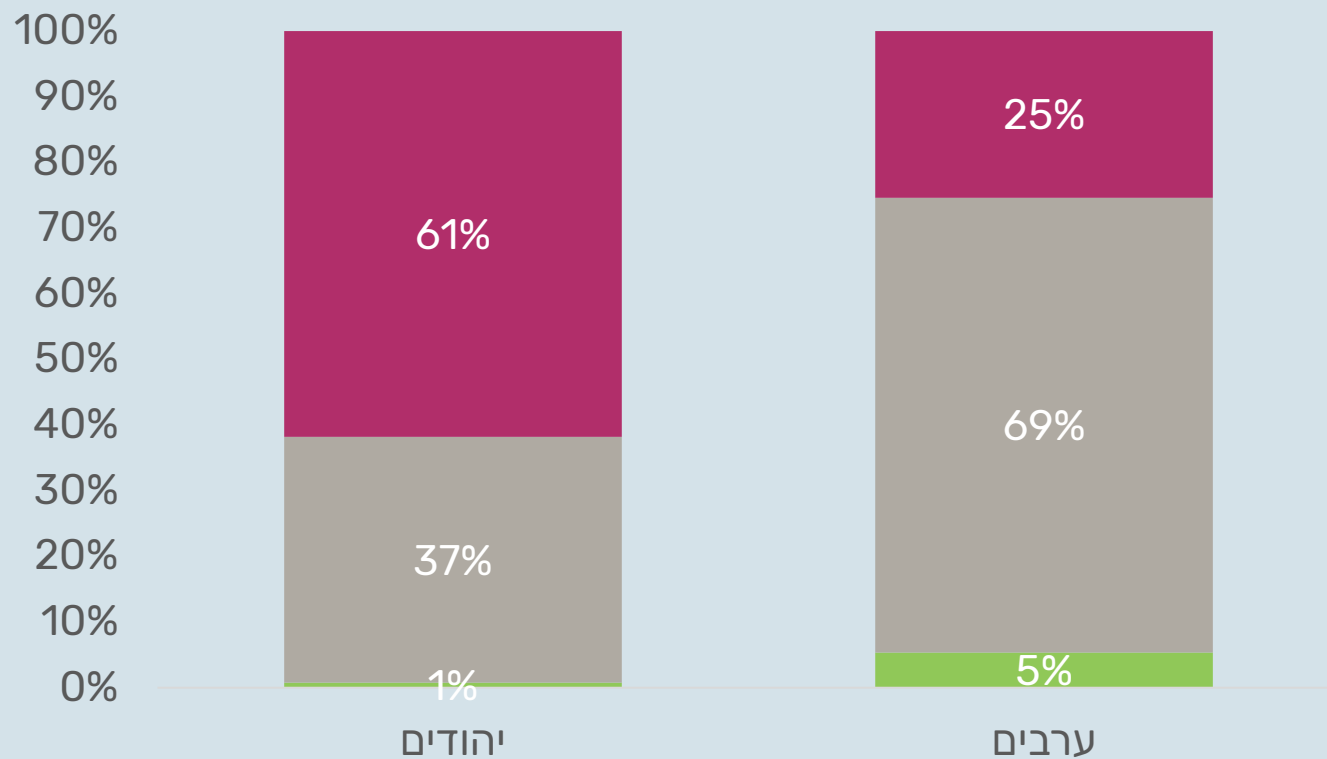
- יותר ערבים שגרים בערים לא מעורבות ייחסו את האירועים האלימים בעיקר ליהודים מאשר ערבים שגרים בערים מעורבות, שם תפסו את התמונה כמאוזנת יותר. בקרב יהודים תפיסת הצד הערבי כאלים יותר הייתה זהה בלי קשר למגורים בעיר מעורבת.

* [קישור](#) למחקר קודם עם ממצאים באותה סוגייה של אחריות לאלימות במאי 2021.

הרצון למפגש עם הקבוצה השנייה

❖ כיצד השפיעה ההסלמה על הרצון שלך לעבוד / ללמוד / להתגורר לצד ערבים/יהודים?

- השפיעה לרעה - אני פחות מעוניין במפגש עם קבוצת החוץ
- לא השפיעה כלל
- השפיעה לטובה - אני יותר מעוניין במפגש עם קבוצת החוץ

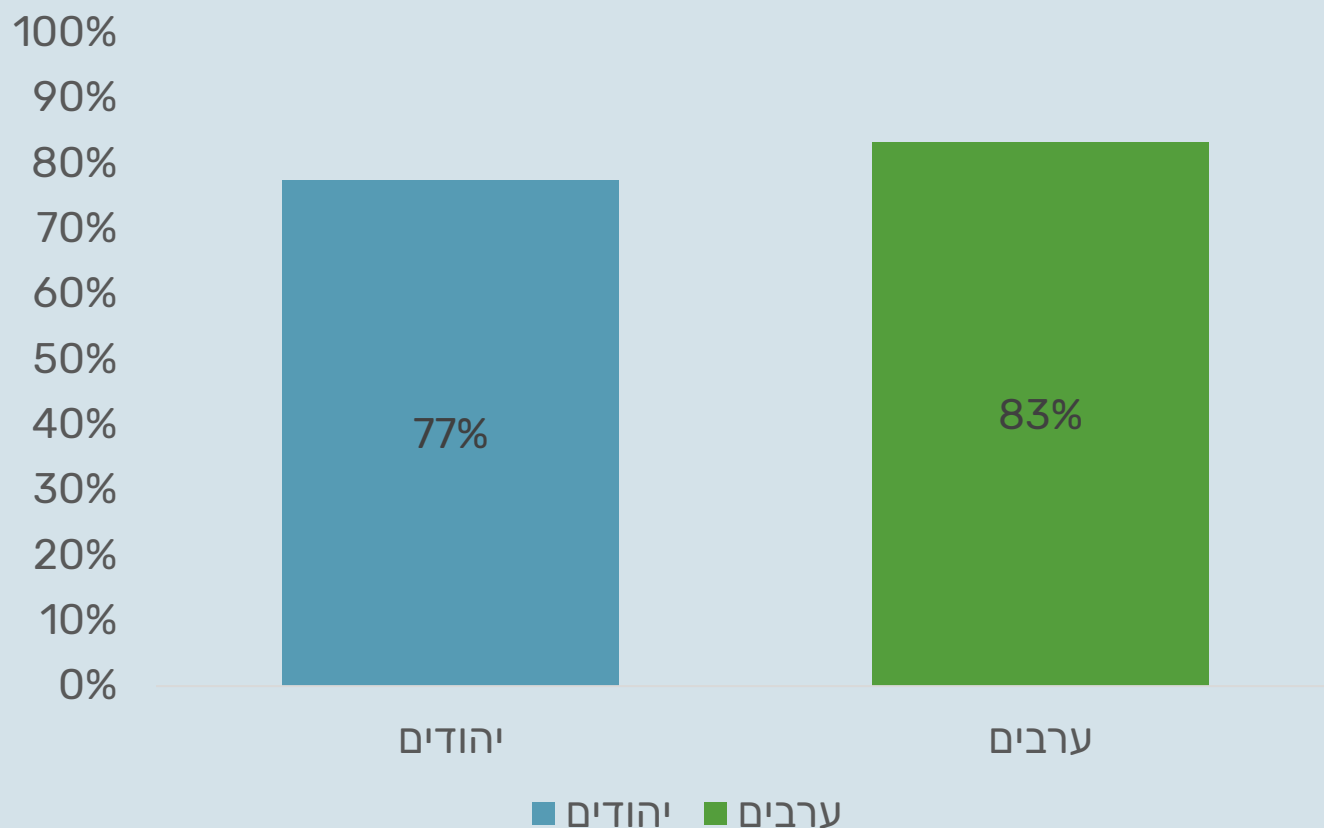
- יותר **ערבים** דיווחו על כך שההסלמה לא השפיעה כלל על הרצון שלהם להיות במפגש עם הצד השני.
- יותר **יהודים** דיווחו על כך שההסלמה השפיעה לרעה והם פחות מעוניינים במפגש ערבים.

תמיכה בהחרמת עסקים

❖ "באיזו מידה את/ה תומך/ת בהחרמה של עסקים יהודים/ערבים?"

אחוז האנשים שלא תומכים בהחרמת עסקים שהם
בבעלות הקבוצה השנייה

- רוב הציבור (הערבי והיהודי) לא תומך בהחרמת עסקים שהם בבעלות של הקבוצה האחרת.

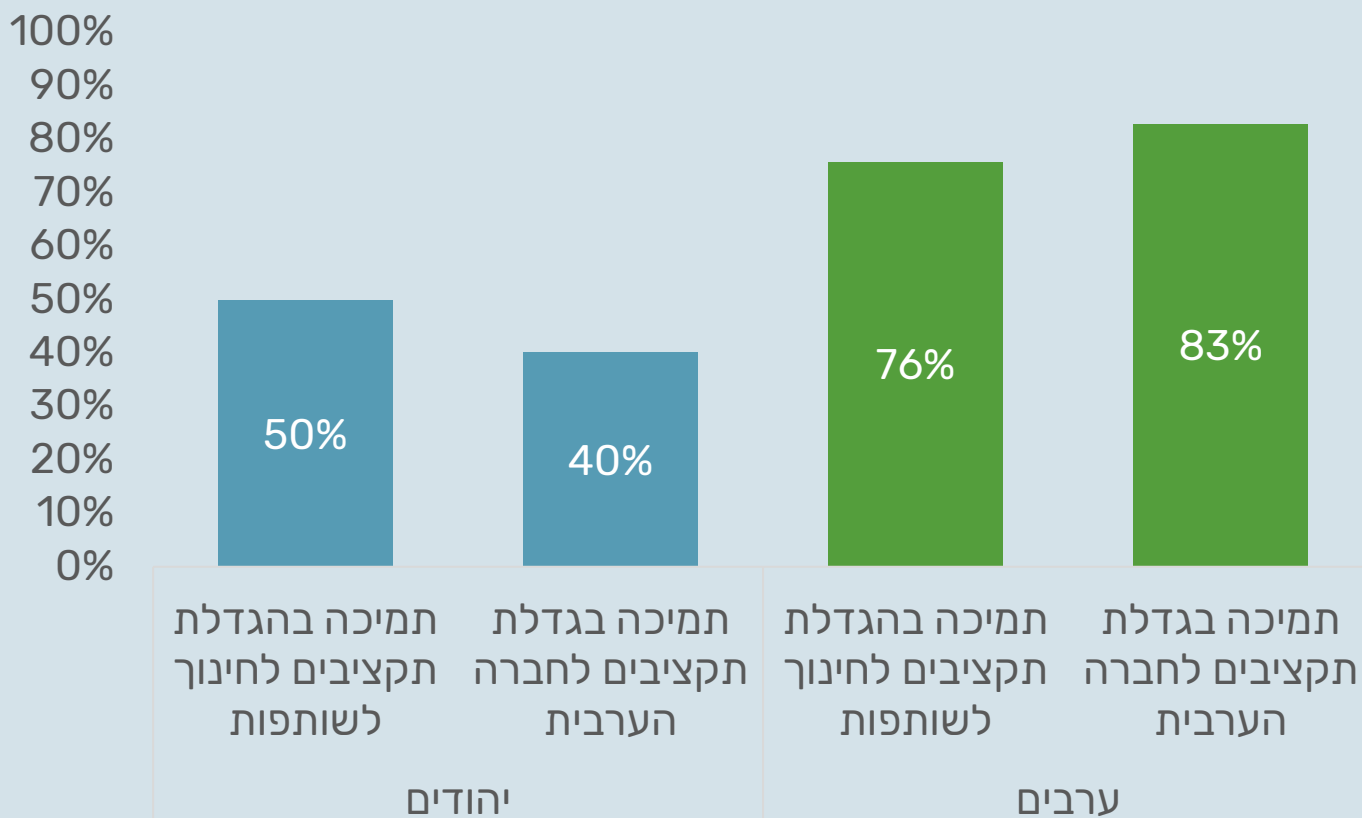
התמיכה בהחרמת עסקים נמדדה על סקאלה שנעה מ 1-6 והאחוז המוצג כולל מי שענה פחות מ 4.

תמיכה בחינוך לשותפות

❖ "באיזו מידה את/ה תומך/ת בהגדלת תקציבים לחינוך לשותפות?"

אחוז האנשים שתומכים בהגדלת תקציבים לחברה הערבית ולחינוך לשותפות

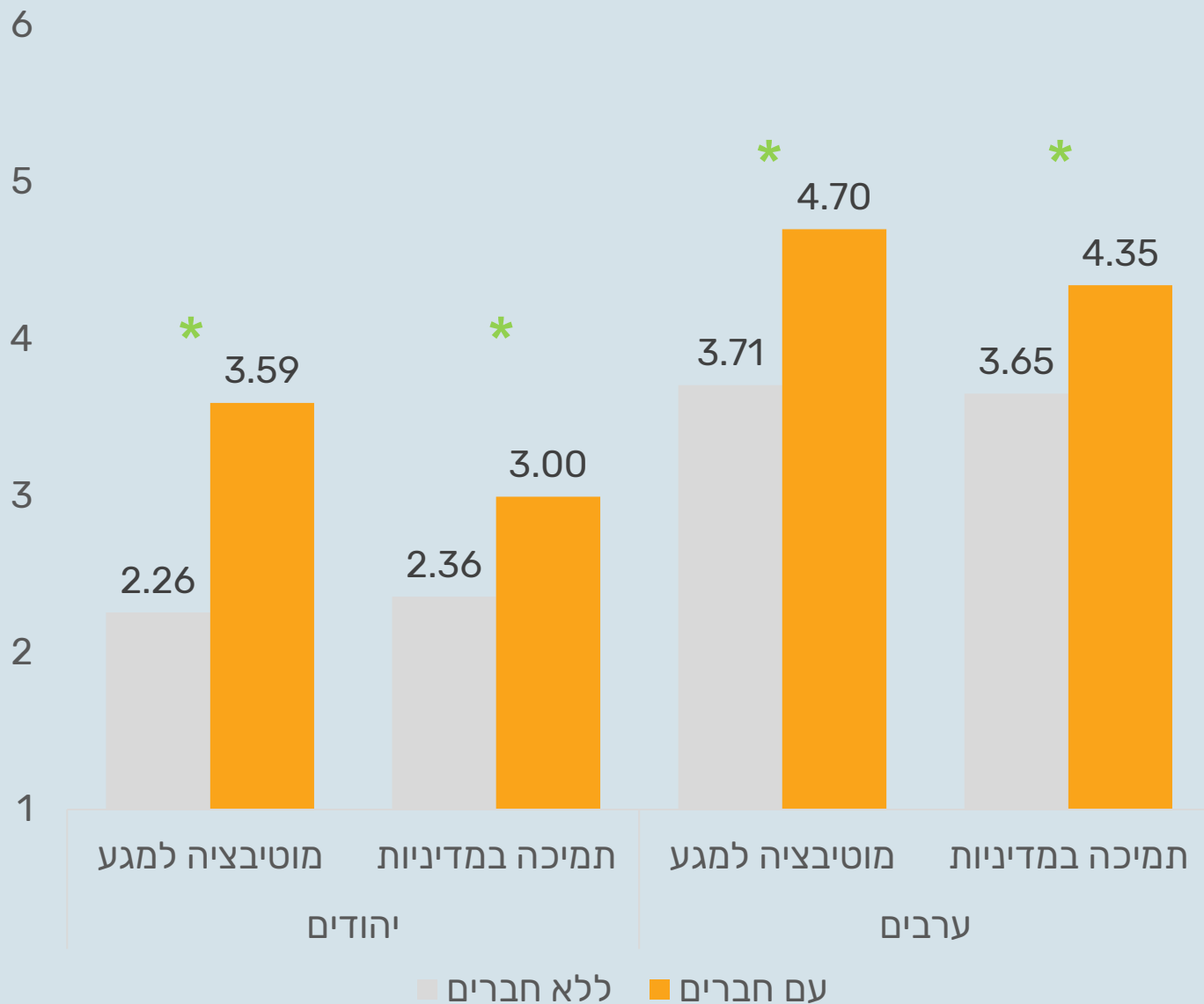

- חצי מהיהודים וכ- 76% מהערבים תומכים בהגדלת תקציבים לחינוך לשותפות.
- פחות מחצי מהיהודים וכי-83% מהערבים תומכים בהגדלת תקציבים לחברה הערבית.

התמיכה בהגדלת תקציבים לחינוך לשותפות ולחברה הערבית נמדדה על סקאלה שנעה מ 1-6 והאחוז המוצג כולל מי שענה מ 4 ומעלה.

חברות עם הקבוצה השנייה

- ככל שיש יותר חברות עם אנשים מהקבוצה השנייה כך המוטיבציה למגע והתמיכה במדיניות של שותפות בין יהודים וערבים יותר גבוהה.

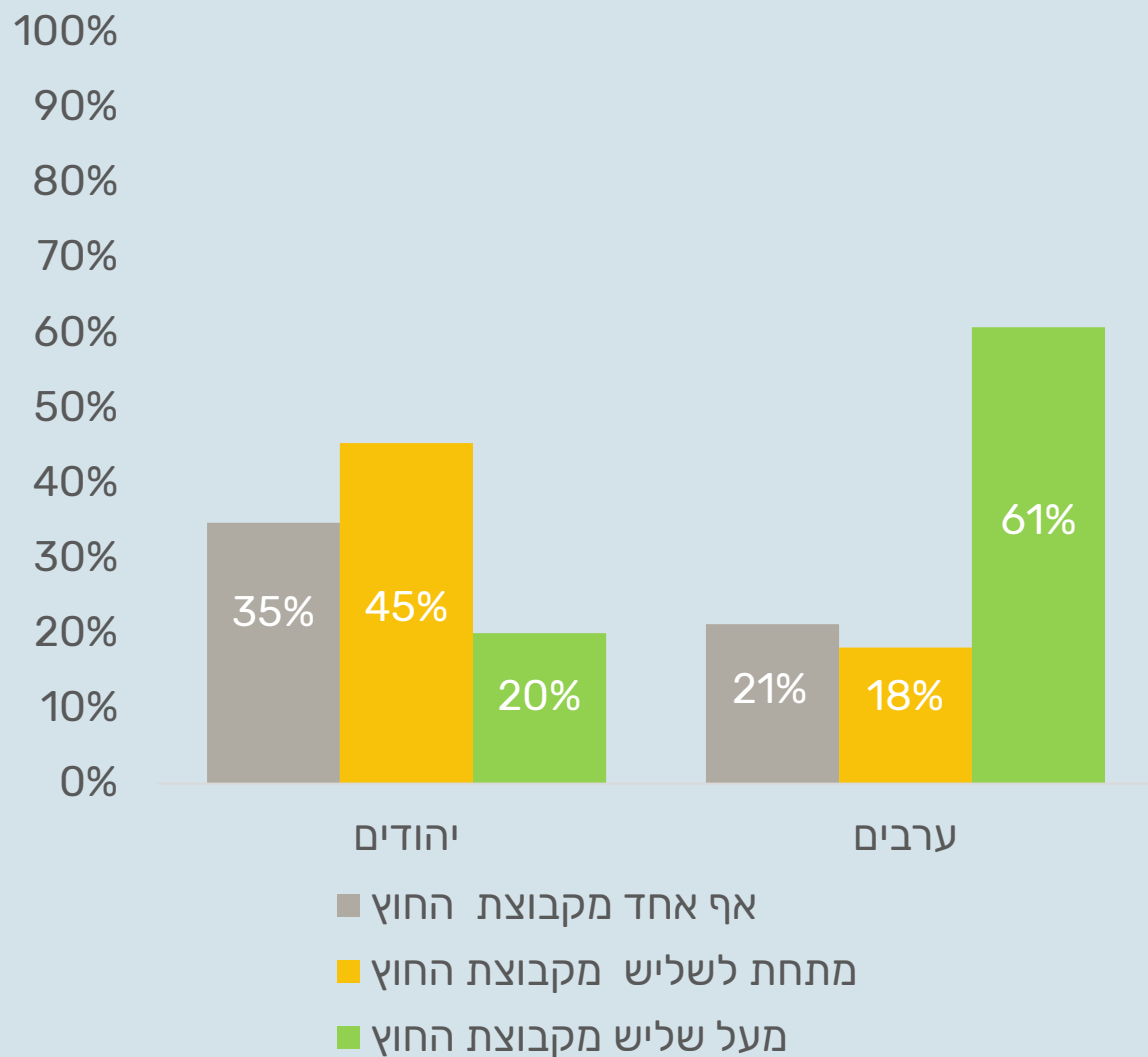
- ❖ מוטיבציה למגע (ממוצע)
- ❖ תמיכה במדיניות של שותפות בין יהודים וערבים (ממוצע)
- ❖ כמה חברים יהודים/ ערבים אתה מכיר?

* = הבדל מובהק סטטיסטית

עבודה משותפת

❖ מה שיעור העובדים מקבוצת החוץ [יהודים/ערבים] במקום העבודה שלך?
(1- אין כלל, 2- פחות משליש מהעובדים, 3- בין שליש למחצית מהעובדים, 4- כמחצית מהעובדים, 5- רוב העובדים, 6- כולם חוץ ממני)

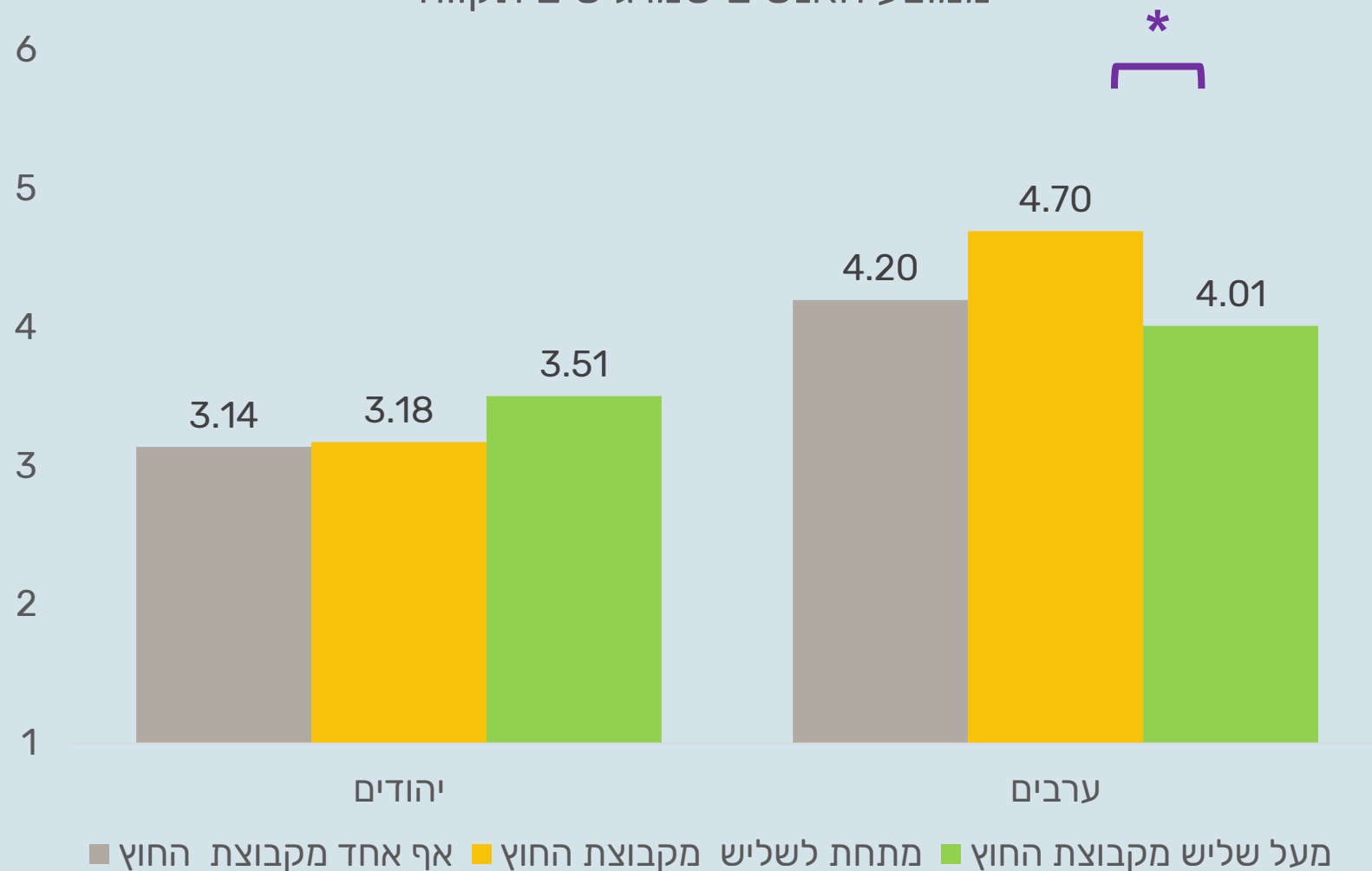

- רוב של ערבים עובדים במקומות עבודה מעורבים.
וכ- 35% מהיהודים עובדים במקום עבודה בלי עובדים ערבים.

עבודה משותפת ותקווה

ממוצע האנשים שמרגישים תקווה

• ערבים, ובייחוד אלה שעובדים במקום עבודה שכולל מתחת לשליש יהודים מרגישים יותר תקווה.

1- עבודה משותפת

• מה שיעור העובדים מקבוצת החוץ [יהודים/ערבים] במקום העבודה שלך?

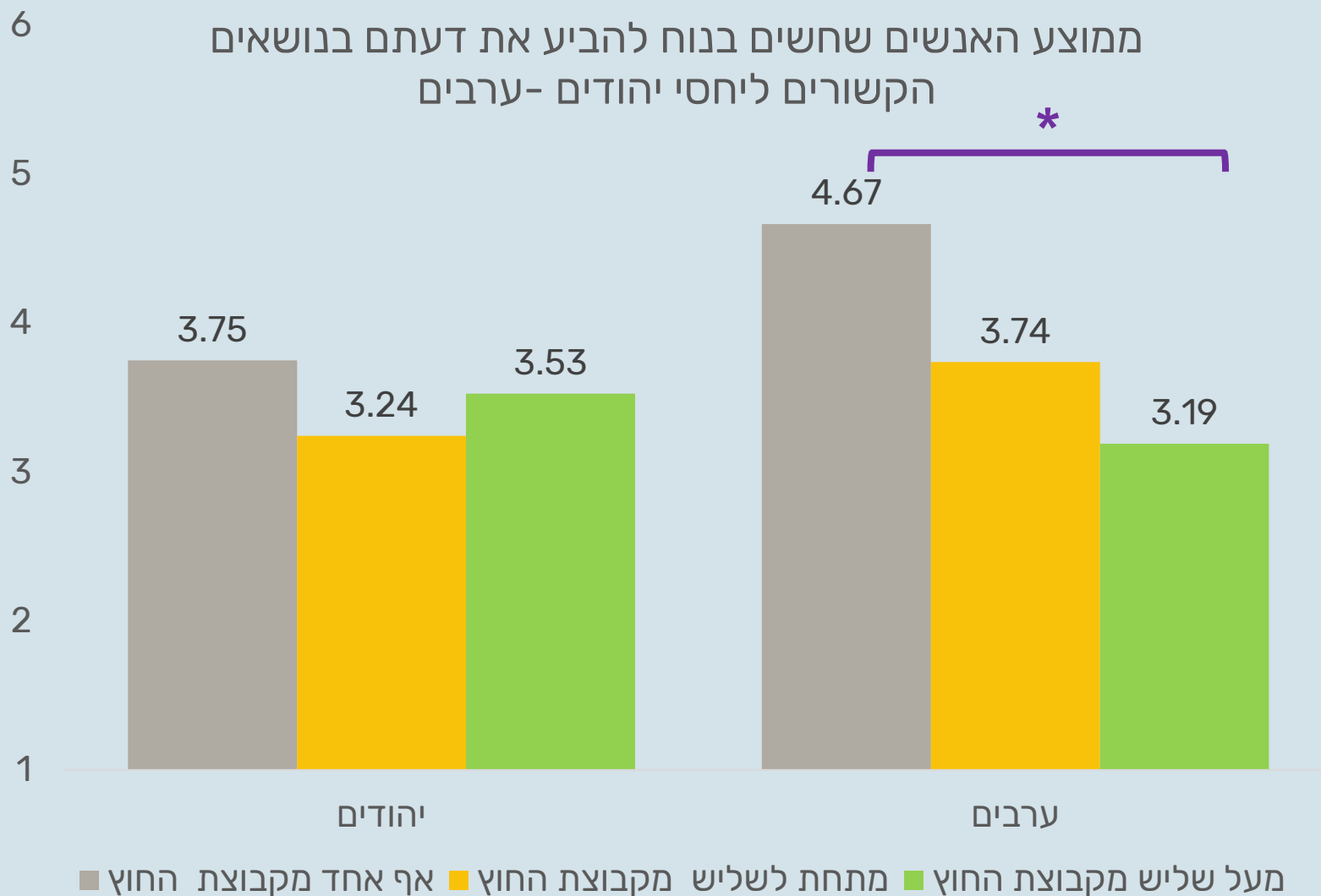
2- תקווה (ממוצע של שני פריטים)

- באיזה מידה אתה מרגיש? (1- כלל לא, 6 במידה רבה)
- אמונה שיכולים להיות יחסים טובים בין יהודים וערבים בישראל
- רצון ליחסים טובים בין יהודים וערבים בישראל

עבודה משותפת וצנזורה עצמית

ממוצע האנשים שחשים בנוח להביע את דעתם בנושאים
הקשורים ליחסי יהודים-ערבים

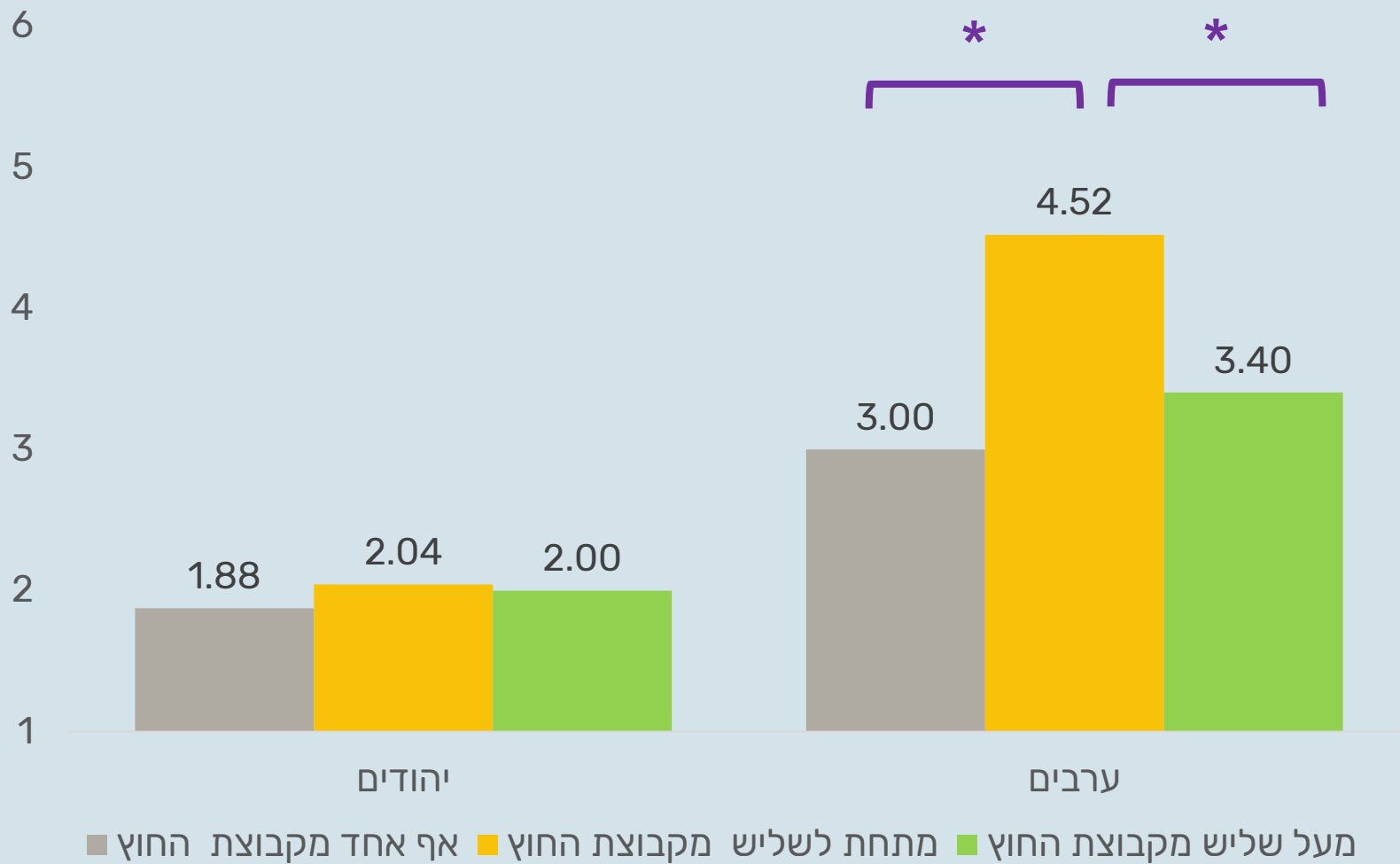
- ערבים שעובדים במקום עבודה עם יהודים מרגישים פחות בנוח להביע את דעתם בנושאים הקשורים ליחסי יהודים ערבים.

- **1- עבודה משותפת**
 - מה שיעור העובדים מקבוצת החוץ [יהודים/ערבים] במקום העבודה שלך?
- **2- צנזורה עצמית במקום העבודה**
 - אני חש בנוח להביע את דעתי בנושאים הקשורים ליחסי יהודים-ערבים במקום העבודה שלי (1- כלל לא, 6- במידה רבה)

עבודה משותפת ותמיכה בשותפות פוליטית

ממוצע האנשים שתומכים בשותפות פוליטית

- ערבים שעובדים במקום עבודה שכולל מתחת לשליש יהודים יותר תומכים בשותפות פוליטית.

1- עבודה משותפת

- מה שיעור העובדים מקבוצת החוץ [יהודים/ערבים] במקום העבודה שלך?

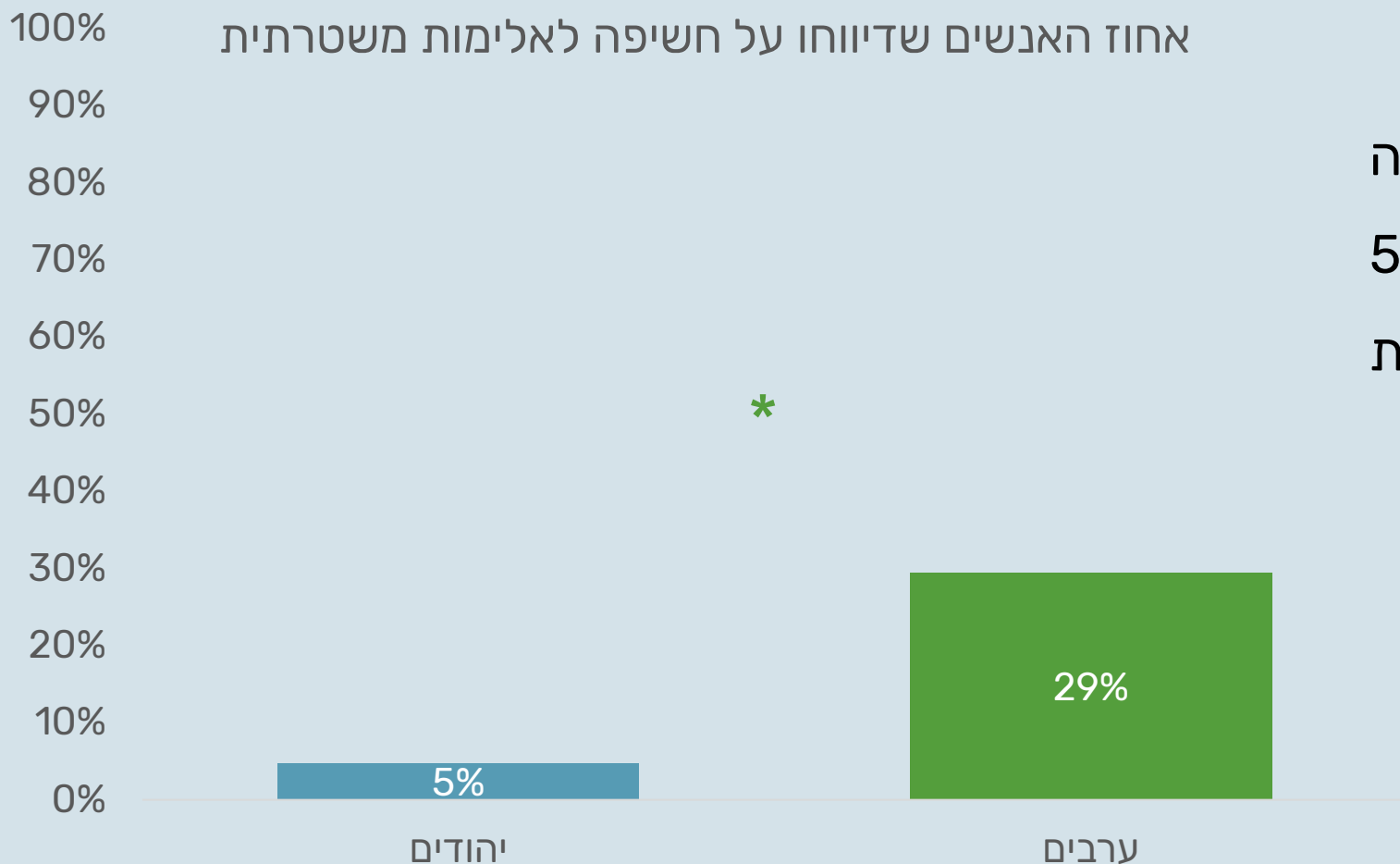
2- תמיכה בשותפות פוליטית

- אני מעוניין להתנדב בארגון או תנועה אזרחית שמטרתם חיזוק וקידום שותפות פוליטית בין החברה הערבית לחברה היהודית בישראל (1- כלל לא, 6- במידה רבה)

חשיפה לאלימות משטרתית

אחוז האנשים שדיווחו על חשיפה לאלימות משטרתית

- 29% מהערבים דיווחו על חשיפה לאלימות משטרתית, בעוד ש 5% מהיהודים דיווחו על חשיפה לאלימות משטרתית.

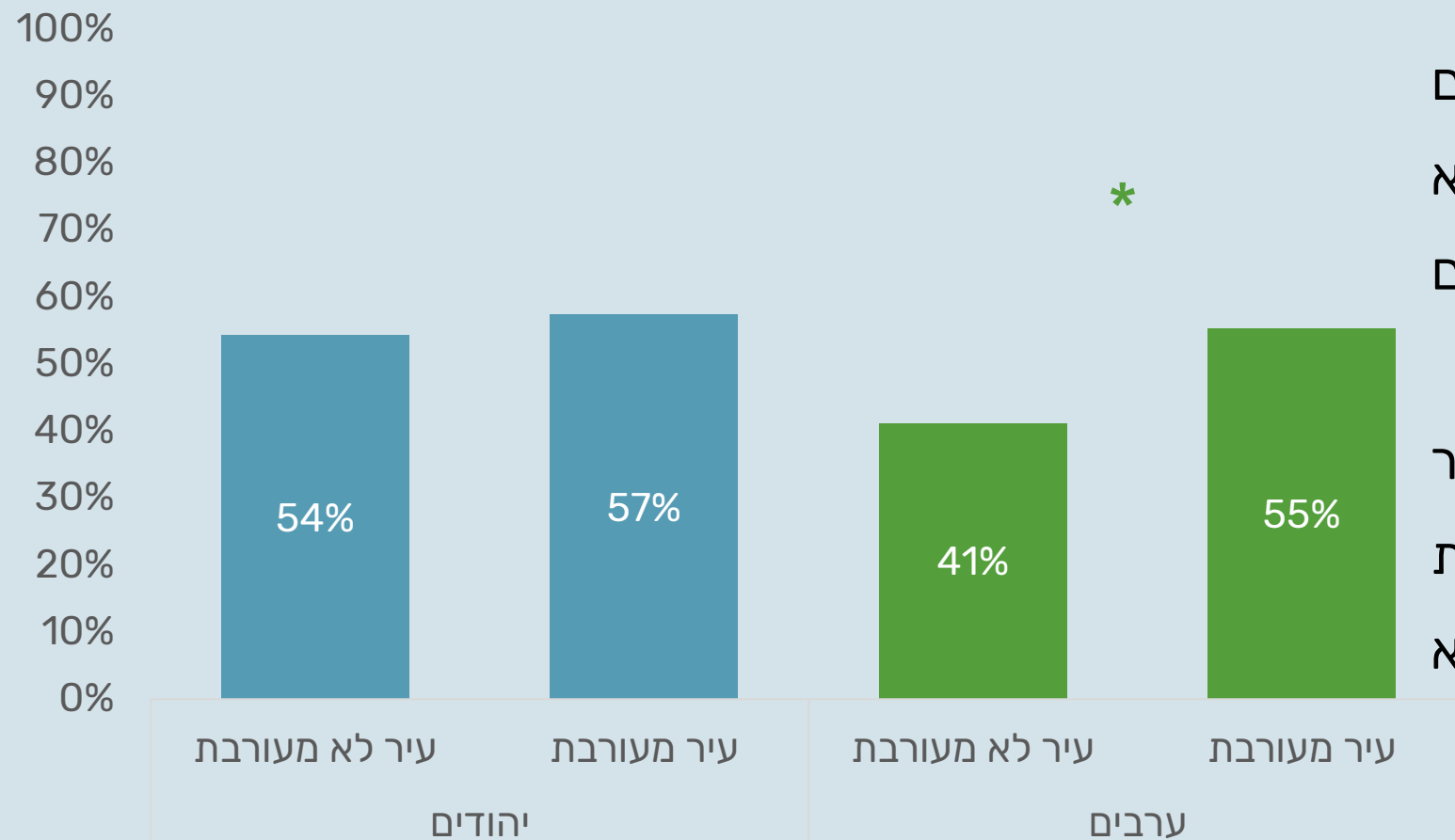
* = הבדל מובהק סטטיסטית

חשיפה לשיח אלים ברשתות החברתיות

❖ לאיזה מבין האירועים הבאים נחשפת באופן ישיר במהלך ההסלמה במאי האחרון (נא לבחור את כל האפשרויות הרלוונטיות)?

אחוז האנשים שדיווחו על חשיפה לשיח אלים ברשתות החברתיות

- באופן כללי כמחצית מהיהודים והערבים נחשפו לשיח אלים ברשתות החברתיות.
- יהודים דיווחו יותר על חשיפה לשיח אלים ברשתות החברתיות בהשוואה לערבים. ולא היה הבדל משמעותי בין יהודים שגרים בערים מעורבות לבין אלה שלא.
- ערבים שגרים בערים מעורבות דיווחו יותר על חשיפה לשיח אלים ברשתות החברתיות בהשוואה לערבים שגרים בערים לא מעורבות.

* = הבדל מובהק סטטיסטית

לאחרונה יצא לאור המדריך "איך אומרים הסלמה בפסיכולוגיה חברתית? מדריך בגובה העיניים לשיפור יחסי ערבים-יהודים בעת משבר", מטעם מרכז אקורד:

<http://bit.ly/aChord-JewishArabEscalationSocialPsych>

לשאלות על המחקר ניתן ליצור קשר עם יארא נאסר (רכזת מחקר ופיתוח במרכז אקורד) -

yara.nassir@mail.huji.ac.il